

Tragedia podbitego narodu w *Lilli Wenedzie* Juliusza Słowackiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 306.
- Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 362.
- Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] *Dzieła Juliusza Słowackiego*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 356.
- Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] *Dzieła Juliusza Słowackiego*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 369–370.
- Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] *Dzieła Juliusza Słowackiego*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 381.
- Źródło: Michał Janik, *Wstęp do „Lilli Wenedy” Juliusza Słowackiego*, [w:] Juliusz Słowacki *Lilla Weneda* Wrocław 1948 s. 18–19

Stowacki, *Emma Veruca*, Wrocław 17 18, s. 16-17.

- Źródło: *1 Sm 16, 14-17; 21-23*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, tłum. J. Wujek, Kraków 1962, s. 331-332.
- Źródło: *Psalm 137*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich, Poznań 2008, s. 795.

Tragedia podbitego narodu w *Lilli Wenedzie* Juliusza Słowackiego

Harfa

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Wenedzi, podobnie jak wiele innych narodów w historii świata, zostali pozbawieni ojczyzny. Co było przyczyną ich upadku? Czy ich dzieje można porównać do losu Polaków w okresie zaborów? Juliusz Słowacki opisał w *Lilli Wenedzie* lud, który pragnie odzyskać harfę o nadprzyrodzonej mocy i pokonać dzięki niej najeźdźców. W czasach romantyzmu taką niezwykłą siłę upatrywano w sztuce, która w przyszłości miała zapewnić ponowne odrodzenie narodu. Jednak sam dramat Słowackiego trudno uznać za wyraz wiary w siłę pieśni i poezji.

Twoje cele

- Wyjaśnisz, na czym polega tragizm losu Wenedów.
- Dokonasz interpretacji roli harfy w wydarzeniach przedstawionych w dramacie.
- Porównasz historię Wenedów z losem powstańców listopadowych.

Przeczytaj

W Psalmie 137 czytamy:

” Psalm 137

[fragment]

Nad rzekami Babilonu –
tam myśmy siedzieli i płakali,
na wspomnienie Syjonu.
Na topolach tamtej krainy
zawiesiliśmy nasze harfy.
Bo tam żądali od nas
pieśni ci, którzy nas uprowadzili,
pieśni radości ci, którzy nas uciskali [...].

Źródło: *Psalm 137*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich, Poznań 2008, s. 795.

Słowa te zostały napisane w czasach [niewoli babilońskiej](#) trwającej w latach 587/586–538 p.n.e., kiedy po zdobyciu Jerozolimy przez króla Nabuchodonozora II Żydzi zostali masowo przesiedleni do państwa nowobabilońskiego. Autor psalmu wyraził żalobę rodaków za odebraną im ojczyznę. Zawieszenie harf i odmowa zaśpiewania pieśni wiązała się z ówczesnym przekonaniem Hebrajczyków, że godnie świętować można jedynie w Ziemi Pańskiej, a każdą inną ziemię należy uważać za nieczystą. Niewola babilońska stała się kulturowym wzorcem, do którego nawiązywały późniejsze narody borykające się z utratą swojej ojczyzny – w tym naród polski.

W 1840 roku, w czasach zaborów, przebywający na emigracji w Paryżu Juliusz Słowacki (1809–1849) wydał dramat *Lilla Weneda*. Akcja sztuki została osadzona – podobnie jak w przypadku *Balladyny* (1839)

– w czasach legendarnej przeszłości Polski. Poeta był wówczas zainteresowany stworzeniem narodowej mitologii, która utwierdzała tożsamość narodową, a jednocześnie wyjaśniała obecny moment historyczny – wskazywała przyczyny zguby oraz możliwe drogi przyszłego wyzwolenia. W *Lilli Wenedzie* Słowacki ukazał losy starożytnego słowiańskiego ludu zamieszkującego ziemię nad Bałtykiem od I do IV w. n.e. [Wenedzi](#) mieli być protoplastami Polaków, podbitymi w dawnych czasach przez wrogich [Lechitów](#).

Po przegranej bitwie władca Wenedów Derwid trafia do niewoli i jest zmuszany przez Gwinonę, aby zagrał pieśń na cudownej harfie. Odpowiada podobnymi słowami jak biblijny psalmista:

” Juliusz Słowacki

Lilla Weneda

[fragment]

DERWID

Nigdy! o! nigdy, piekielna!
Ty nie usłyszysz pieśni niewolnika,
Nigdy ta ręka od łańcuchów sina
Strun się nie dotknie! Nigdy moje oczy
Łez nie wyleją, póki te łzy moje
Mogą posłużyć wam na wywołanie
Z ust okrwawionych serdecznego śmiechu.

Pomnik Lilli Wenedy (pamięci Juliusza Słowackiego) na Plantach w Krakowie wykonany w 1885 roku przez Alfreda Dauna
Źródło: Zygmunt Put Zetpe0202, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 4.0.

O! nie – nigdy wy z króla niewolnika
Nie uczynicie słuźalca harfiarza.
Ta pieśń, co do krwi pędziła rycerze,
I w miecze kładła dusze nieśmiertelne,
I wścieklizną swą ducha ojczystego
Dawała mieczom ząb, co gryzł wam kości
I truł wam rany: nie zabrzmi w niewoli.

Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 306.

Z odzyskaniem harfy Wenedzi wiążą nadzieję na odzyskanie woli do walki, a tym samym na ostateczne wybawienie od agresji Lechitów. Derwid wyraża wiarę w nadprzyrodzoną moc instrumentu, który zapali do boju serca żołnierzy. Dźwięk harfy jest święty, dlatego król nie może skalać instrumentu pieśnią wykonywaną wśród nieprzyjaciół. Deklarując przekonanie o cudownym działaniu pieśni, Derwid przypomina swój biblijny pierwowzór – króla izraelskiego Dawida, człowieka o podobnie brzmiącym imieniu, który również wykorzystywał niezwykle właściwości muzyki:

” 1 Sm 16, 14–17; 21–23

Pierwsza Księga Samuela [fragment]

A duch Pański odstąpił od Saula, a miotał nim duch zły od Pana. I rzekli słudzy Saulowi do niego: „Oto duch Boży zły miota tobą. Niech rozkaże Pan nasz, a słudzy twoi, którzy są przed tobą, poszukują człowieka, co by umiał grać na harfie, żeby gdy cię napadnie duch Pański zły, zagrał ręką swą i lżej ci było.” I rzekł Saul do sług swoich: „Upatrzcie mi tedy kogo dobrze grającego, a przywieźcie go do mnie.” [...] I przyszedł Dawid do Saula, i stanął przed nim; a on się w nim bardzo rozmiłował, i był u niego giermkim. I posłał Saul do Izaja mówiąc: „Niech stoi Dawid przed oczyma moimi, bo znalazł łaskę w oczach moich.” A tak, kiedykolwiek

duch Pański zły porywał Saula, brał Dawid harfę i grał ręką swą;
i pokrzepiał się Saul, i lżej mu bywało, bo duch zły odchodził od niego.

Źródło: *1 Sm 16, 14–17; 21–23*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, tłum. J. Wujek, Kraków 1962, s. 331–332.

Król Dawid, fragment średniowiecznego Psalterza Egberta z X w. n.e.

W tradycji judeo-chrześcijańskiej harfa oznaczała chwałę Boga, była instrumentem proroków i atrybutem króla Dawida. Nie należy jej jednak kojarzyć ze współczesną wielkowymiarową odmianą tego instrumentu zawierającą zazwyczaj 46 lub 47 strun. W niektórych tłumaczeniach Biblii (w tym w Biblii Tysiąclecia) funkcjonuje ona jako „cytra”. Tak naprawdę był to jednak kinnor – niewielki, dziesięciostrunowy instrument popularny wśród starożytnych Izraelitów. Kinnor był także pierwszym instrumentem wymienionym w Biblii, pojawiającym się już w czwartym rozdziale Księgi Rodzaju (Rdz 4, 21).

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W kulturze europejskiej harfa jest [symbolem](#) świata nadnaturalnego. Właśnie ten instrument staje się w *Lilli Wenedzie* znakiem wiary w cudowne zwycięstwo w walce z najeźdźcą. Instrument przedstawia w sposób obrazowy siłę sprawczą sztuki i poezji – zgodnie z romantycznymi wyobrażeniami, według których miały one w przyszłości zapewnić Polsce upragnioną niepodległość. W czasach powstania *Lilli Wenedy* taką nadzieję wyrażał w swoich pismach między innymi Adam Mickiewicz (1798–1855). Po klęsce [powstania listopadowego](#) w roku 1831 wiara w ocalenie była narodowi szczególnie potrzebna. Dlaczego zatem w dramacie Słowackiego oczekiwanie na

melodię harfy nie przynosi Wenedom wyczekiwanego zwycięstwa, lecz zagładę? Czy poeta chciał wyrazić przekonanie, że wyzwolenie nie jest możliwe?

Adam Setkowicz, ilustracja do *Lilli Wenedy* Juliusza Słowackiego, ok. 1920

Źródło: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Lublinie, domena publiczna.

Według interpretacji Michała Janika wiara Wenedów w nadprzyrodzony cud okazała się zgubna, ponieważ odwiodła ich od czynnego działania na rzecz wyzwolenia. Sprawiała, że skupiali się na zewnętrznej pomocy, nie wierząc we własną siłę:

” Michał Janik

Wstęp do „Lilli Wenedy” Juliusza Słowackiego

[fragment]

[...] Na innym miejscu Roza mówi: „Jeśli podczas walki ojciec mój... zagra pieśń, swą straszną pieśń, o d t r z e c h p o k o l e ń n i e s ł y s z a n ą, to przy nas zwycięstwo...” Ale Roza wie, że pieśni tej nie zagra nikt, bo nie jest to pieśń harfy cudownej, w której moc nie wierzy, ale owa pieśń woli, którą znały dawne pokolenia, może po raz ostatni za Sobieskiego, chociaż Słowacki miał raczej na myśli

konfederację barską. Ustępy te dowodzą znowu, jak bardzo walka Wenedów była obrazem powstania listopadowego.

W postaci Rozy mieści się też myśl przewodnia tragedii. Słowa Rozy objaśniają upadek walki listopadowej i każdej walki o wolność, gdy zabraknie bezwzględnie natężonej woli, bezwzględnie ofiarnego czynu. Było to zarazem stanowisko Słowackiego, jego myśl zasadnicza o Polsce. Nie marzenia mesjanistyczne melancholii ludzi słabych, Konrada i Irydiona, nie oczekiwanie cudu od Boga, dźwięku czarodziejskiej harfy („... Ta lira... w trumien znaleziona rdzeniach, już jej głos serce narodu osłabił...”), ale tylko wola i czyn zdolne są wydobyć wszystkie siły z narodu walczącego – i naród niewolny wyzwolić.

Źródło: Michał Janik, *Wstęp do „Lilli Wenedy” Juliusza Słowackiego*, [w:] Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, Wrocław 1948, s. 18-19.

Wenedzi ostatecznie nie doczekali się cudu – podobnie jak Polacy, którzy w czasie powstania listopadowego spodziewali się zewnętrznej interwencji. Większość państw europejskich potępiła bunt, uznając go za nielegalny i godzący w wypracowany ład polityczny. Polskie dowództwo straciło nadzieję na zwycięstwo, a niektóre oddziały dobrowolnie oddawały broń w ręce zaborców. Słowacki przedstawił podobne nastroje wśród Wenedów, w których szeregi zakradło się zwątpienie i zniechęcenie:

” Juliusz Słowacki

Lilla Weneda

[fragment]

ROZA WENEDA

[...]

Sześć tysięcy bez ducha upadło,

Jakby je kto struł. – Nadeszłam z nożem –

Otworzyłam jeden tułów trupowy,

I znalazłam, że w nim serce zbladło,
I tak trzęsło się jak liść olchowy:
Więc plunęłam temu sercu w usta,
I rozciąłam drugą pierś dla ptaków;
Lecz znalazłam w niej kłębek robaków
Zamiast serca. – I pierś trzecią rozdarłam,
I spojrzałam w nią – lecz była pusta!
I nie było w niej serca! – Jak chusta
Zbladłam we śnie i we śnie umarłam,
Widząc, że w niej serca nie było!

Źródło: Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*, [w:] tegoż, *Dzieła wszystkie*, t. 4, red. J. Kleiner, Wrocław 1953, s. 362.

Słownik

babilońska niewola

okres wygnania części narodu żydowskiego do Babilonii (przełom 586 i 587–538 p.n.e.). Jej początek wyznaczało zdobycie Jerozolimy przez wojska babilońskie. Żydzi w Babilonii zachowali swą odrębność narodową i zaczęli tworzyć podstawy nowych instytucji judaizmu. W 539 p.n.e. król perski Cyrus wkroczył do Babilonu, a w 538 p.n.e. wydał edykt zezwalający na powrót Żydów do ojczystego kraju i nakazujący odbudowę Świątyni Jerozolimskiej na koszt skarbu królewskiego

Lechici

określenie ogółu plemion polskich, także zachodniosłowiańskich, wprowadzone przez Wincentego zwanego Kadłubkiem; nawiązywało do ruskiej nazwy plemion polskich (Lachy) i być może do opowieści o Lechu. Według Kadłubka Lechici mieli toczyć zwycięskie boje z Aleksandrem III Wielkim, Juliuszem Cezarem, Galami i Germanami, władając zachodnią Słowiańszczyzną

powstanie listopadowe 1830–1831

powstanie narodowe przeciw Rosji, rozpoczęte 29 XI 1830 w Warszawie, zakończone w X 1831. Objęło tereny zaboru rosyjskiego, uczestniczyli w nim także

mieszkańcy pozostałych zaborów. Powstanie listopadowe wybuchło na fali europejskich ruchów rewolucyjnych, ale główną przyczyną była wewnętrzna sytuacja w Królestwie Polskim: łamanie konstytucji z 1815 roku przez cara, wielkiego księcia Konstantego i rząd Królestwa, ucisk podatkowy, niespełnienie obietnicy o połączeniu z ziemiami zaboru rosyjskiego, represje. Następstwem klęski powstania listopadowego było ograniczenie autonomii Królestwa Polskiego i wzmożony ucisk narodu polskiego we wszystkich zaborach

symbol

(gr. *σύμβολον* – znak rozpoznawczy) – motyw obecny w dziele, który odsyła czytelnika do znaczeń ukrytych i niejednoznacznych, dający możliwości różnych interpretacji; w przeciwieństwie do alegorii nieposiadający utrwalonego w kulturze znaczenia

Wenedzi, Wenedowie, Wenetowie

wg źródeł rzymskich z I–II w. lud zamieszkujący środkową Europę. Dotychczas nie określono dokładnie zajmowanych przez nich ziem, wskazywano na sąsiedztwo Morza Bałtyckiego i tereny na wschód od Wisły. Niejasna jest także ówczesna przynależność etniczna Wenedów – dopiero u Jordanesa w VI w. Wenedowie są jednoznacznie łączeni ze słowiańskimi Antami i Sklawenami

Prezentacja multimedialna

Lilla Weneda: Konflikt idei

Kliknij, aby uruchomić w trybie pełnoekranowym.

Muzyka wykorzystana w prezentacji: Ziv Moran, Ancient sailor, licencja: Artlist.io.

Polecenie 1

Los którego z bohaterów Lilli Wenedy jest twoim zdaniem najbardziej tragiczny?
Uzasadnij swoją opinię w wypowiedzi pisemnej.

Polecenie 2

Wyjaśnij, na czym polega tragizm wiary Wenedów w cudowną moc harfy.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Połącz ze sobą postaci, które stanowią swoje przeciwieństwo.

Derwid, Roza, Śláz

Lilla	
Lech	
Gwalbert	

Ćwiczenie 3

Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz Prawda, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub Fałsz – jeśli jest fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Dramat <i>Lilla Weneda</i> powstał przed wybuchem powstania listopadowego.	☐	☐
Akcja <i>Lilli Wenedy</i> została osadzona w czasach legendarnej przeszłości Polski.	☐	☐
Plemię Wenedów symbolizuje w sztuce Polaków pokonanych przez państwa zaborcze.	☐	☐
Główną przyczyną klęski Wenedów była utrata harfy.	☐	☐

Ćwiczenie 4

W jaki sposób harfa wpływa na wydarzenia dramatu? Opisz pięć scen, w których harfa odgrywa istotną rolę.

Ćwiczenie 5

Porównaj historię Wenedów z losem powstańców listopadowych. Sformułuj wypowiedź pisemną.

Ćwiczenie 6

Co było przyczyną porażki Wenedów? Uzasadnij swoją opinię w wypowiedzi pisemnej.

Ćwiczenie 7

Na czym polega tragizm losu Wenedów? Sformułuj wypowiedź pisemną.

Ćwiczenie 8

Czy przesłanie *Lilli Wenedy* jest zgodne z ideami zawartymi w trzeciej części *Dziadów* Adama Mickiewicza? Napisz rozprawkę na 400 słów.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Tragedia podbitego narodu w *Lilli Wenedzie* Juliusza Słowackiego

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;

Lektura obowiązkowa

15) Juliusz Słowacki, Lilla Weneda;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wyjaśni, na czym polega tragizm losu Wenedów;
- dokona interpretacji roli harfy w wydarzeniach przedstawionych w dramacie;
- porówna historię Wenedów z losem powstańców listopadowych.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- podająca;
- metoda akwariów;
- mapa myśli.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel proponuje uczniom, aby obejrżeli prezentację multimedialną dostępną w e-materiale i zredagowali pięć pytań, na które można znaleźć odpowiedź w sekcji „Prezentacja multimedialna”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel, po zalogowaniu na platformie i dokonaniu czynności organizacyjnych, wyświetla na tablicy interaktywnej ćwiczenie nr 1 z sekcji „Sprawdź się”. Uczniowie, na telefonach komórkowych lub tabletach logują się do systemu, dołączają do lekcji i przystępują do odpowiedzi na zadane pytanie. Nauczyciel, korzystając ze swojego panelu użytkownika, wyświetla zestawienie odpowiedzi uczniów. Wybrany lub chętny uczeń komentuje wyniki.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie czytają cały materiał z sekcji „Przeczytaj”. Nauczyciel zadaje pytania:
Do jakich źródeł europejskiej kultury sięga Słowacki w utworze
2. Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy z tekstem Marty Chachulskiej *Struktura bohaterów „Lilli Wenedy” Juliusza Słowackiego*
(<https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/cl/article/view/7581/6801>):

Każdy bohater, którego autor wprowadził do dramatu, złożony jest z rysów wielu postaci, które Słowacki miał okazję poznać przez swoje lektury i podróże. [...] Słowacki zestawia ze sobą, co chwila zmieniając konfiguracje, kolejne pary. Podstawowe, jeśli można posłużyć się takim sformułowaniem, intuicyjne zestawienia postaci to siostry Lilla i Roza Weneda, bracia Lelum i Polelum, święty Gwalbert ze swoim sługą Ślazem. Ale kolejne sceny, odkrywające się rysy charakteru postaci, zmieniają te układy. Czytelnikowi przychodzi na różnych zasadach skontrastować Lecha z Derwidem, Gwinonę kolejno z Lillą i z Rozą, Lillę i Rozę z Lelum i Polelum, Gwinonę z Lechem, Ślaza z Lechonem, nawet Derwida z Gwinoną czy Rozę i Ślaza.

W dramacie szczególnie wyraźnie odsłania się mechanizm budowania charakterów przez kontrastowanie ich ze sobą. Niemal wszystkie ważne sceny osadzone są na starciu dwóch osobowości. Ten zabieg spotęgowany jest jeszcze sposobem rozmowy bohaterów. Od pierwszych zdań dramatu staje się jasne, że poszczególne postacie nie słuchają się wzajemnie, nie nawiązują ze sobą najmniejszego porozumienia. Każde zdanie rzucają tak naprawdę w przestrzeń, ignorują też te, które są do nich skierowane. Widząc przed sobą jakieś określone role, misje, zamykają się w nich, nie chcąc czy nie będąc w stanie nawiązać porozumienia.

Jednym z powodów tragedii Wenedów jest bezsilna niezdolność do podjęcia celowej, zorganizowanej współpracy. Tytułowa bohaterka jest jedyną, która stara się burzyć te mury, szuka kontaktu z innymi i stara się zrozumieć, co do niej mówią. Paradoksalnie drugą osobą, która wykazuje pewne skłonności w tym kierunku jest Gwinona – ale inne cechy jej charakteru nie pozwalają jej wykorzystać tej umiejętności. Brak porozumienia w rozmowie wzbogaca jeszcze znaczenie konfrontacji bohaterów – wysuwając na pierwszy plan same osobowości, pozwalając się im ujawniać, kształtować, adekwatnie do sytuacji zmieniać w minimalnych, ledwie uświadamianych przez odbiorcę nutach.

3. Uczniowie na podstawie tekstu Marty Chachulskiej charakteryzują bohaterów dramantu (mogą wykonać mapę myśli).
4. Uczniowie przechodzą do sekcji „Prezentacja multimedialna” i wykonują polecenie: 1. *Los którego z bohaterów Lilli Wenedy jest twoim zdaniem najbardziej tragiczny? Uzasadnij swoją opinię w wypowiedzi pisemnej.* Udzielają odpowiedzi. Następnie przechodzą do realizacji polecenia 2: *Wyjaśnij, na czym polega tragizm wiary Wenedów w cudowną moc harfy.* Nauczyciel weryfikuje poprawność odpowiedzi.
5. Uczniowie rozwiązują ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się” (bez 1, bo wykonali je wcześniej). Po zakończonej pracy chętne osoby zapoznają klasę z odpowiedziami, a nauczyciel weryfikuje ich poprawność.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie zaprezentowali zredagowane przez siebie pytania związane z prezentacją multimedialną (zadanie wykonali przed lekcją), rozmawiają na ich temat, konfrontują z tymi, które zostały opracowane przez kolegów i koleżanki.

2. **Dyskusja.** Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy. Informuje, że będą uczestniczyć w dyskusji. Podaje temat.

Czy los Wenedów można uznać za tragiczny?

Wyjaśnia, że ten typ dyskusji określany jest jako akwarium. Nauczyciel przedstawia zasady: pierwsza grupa siada w kręgu i dyskutuje na zadany temat (jeśli uczniowie nie potrafią sami znaleźć argumentów, nauczyciel może na początku udzielić im podpowiedzi, zadając pytania). W tym samym czasie druga grupa zajmuje miejsca dookoła i obserwuje przebieg dyskusji. Jej zadaniem jest analiza doboru i skuteczności argumentów, przestrzegania zasad i ogólnego przebiegu debaty. Nauczyciel wyznacza dokładny czas dyskusji. Następnie prosi wybranych/chętnych uczniów o dokonanie oceny umiejętności prowadzenia dyskusji, trzymania się tematu, doboru argumentów itp. kolegów z grupy dyskutującej.

3. Prowadzący prosi, aby uczniowie podsumowali pracę z fragmentami *Lilli Wenedy* Juliusza Słowackiego. Nauczyciel ocenia aktywność uczniów.

Praca domowa:

1. Obejrzyj *Lillę Wenedę* w reżyserii Anny Augustynowicz. Napisz własną ocenę takiej interpretacji lektury.

Materiały pomocnicze:

- J. M. Rymkiewicz, *Ludzie dwoiści. Barokowa struktura postaci Słowackiego*, w: *Problemy polskiego romantyzmu*, red. M. Żmigrodzka, Wrocław, 1981.
- J. Kleiner, *Na szczytach twórczości. „Lilla Weneda”*, w: *Juliusz Słowacki. Dzieje twórczości*, t. 2, Kraków 1999.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać multimedium w sekcji „Prezentacja multimedialna” do podsumowania lekcji.